

Remissvar på Yrkesprogramsutredningen Välja yrke

Ref. Dnr: U2015/05421/GV

Industriarbetsgivarnas kompetensråd

Industriarbetsgivarnas kompetensråd har inbjudits att svara på Yrkesprogramsutredningens slutbetänkande "Välja yrke, SOU 2015:97, nedan följer våra synpunkter på utredningens förslag.

Industriarbetsgivarnas kompetensråd, nedan förkortat IAKR, är en gruppering för samverkan i frågor som rör kompetensförsörjning. Tyngdpunkten ligger på frågor som rör yrkesutbildning. I IAKR ingår Industriarbetsgivarnas olika arbetsgivareförbund med fackliga motparter (Stål-och metall, gruvor, svetsmekaniska verkstäder, massa-pappersindustri och sågverksindustri.) Fackliga förbund i IAKR är IFMetall och GS Facket.

Parterna inom IAKR är mycket aktiva i arbetet med Teknikcollege och det är glädjande att konstatera att utredningens förslag i flera avseenden stämmer med de utgångspunkter som finns för arbetet där. Parterna i IAKR anser att flera av de förslag som lyfts fram är avgörande för en väl fungerande kompetensförsörjning: samverkan mellan skola och arbetsliv, arbeta för yrkesprogrammets attraktivitet, arbeta för en jämnare könsfördelning inom mansdominerande yrken (vad avser industrin), arbeta för bättre matchning på arbetsmarknaden och säkerställa kvalitet på infrastruktur på utbildningen (lokaler, utrustning mm).

Svensk industri står inför en rad utmaningar som är nödvändiga för att bibehålla konkurrenskraften och därmed också säkra välfärd och utveckling. En av de viktigaste konkurrensfördelarna och förutsättningarna för detta är en fungerande och flexibel kompetensförsörjning. IAKR anser att de förslag som presenteras i Välja yrke i stor utsträckning motsvarar de förväntningar som parterna har på utbildningssystemet. Nedan preciseras våra synpunkter i de mest angelägna frågorna. Våra svar följer den kronologiska ordning som presenteras i Välja yrke.

Kunskaper om arbetslivet

Yrkesprogrammen tappar i attraktivitet och ungdomar tenderar att välja bort yrkesutbildning till förmån för högskoleförberedande utbildningar. Ungdomar behöver mer information inför sina yrkesval och en tydligare beskrivning av arbetsmarknadens förväntningar och behov. **IAKR stödjer därför utredningens förslag** med obligatorisk PRAO om minst två veckor på arbetsplats eller på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Det är viktigt att en sådan PRAO blir så verklighetsnära som låter sig göras avseende arbetsmiljö och säkerhet.

Nationella programråd

Skolverkets nationella programråd syftar till utveckling av samverkan mellan skola och arbetsliv på övergripande nivå. Parterna upplever dock att det finns en rad utvecklingsmöjligheter och vi vill särskilt lyfta fram följande:

Vi stödjer utredningens förslag att förtydliga programrådets funktion och att representanter i programråden ska företräda en organisation och inte som nu sitta på personliga mandat. IAKR anser vidare att programrådets möten bör ledas av någon av partspersonerna och att rådets ledamöter har större inflytande över mötesagendorna.

Branschskolor

Som nämnts ovan är det svårt att rekrytera ungdomar till yrkesprogram och särskilt svårt är det att hitta sökande till "smala" yrkesområden. Inom våra branscher är det exempelvis mycket svårt att hitta arbetskraft inom låssmedsyrket. IAKR menar att modellen med branschskolor skulle kunna bidra till att bibehålla kvalitativa utbildningar inom området genom att införa branschskolor där den aktuella branschen har stort inflytande över utbildningen. **Vi stödjer därför utredningens förslag** att genomföra förslagsverksamhet med branschskolor. Det är avgörande att en sådan försöksverksamhet tydligt involverar de aktuella parterna. Vi rekommenderar att branschskolan är öppen även för vuxenstudier, dels för att öka underlaget, dels för att vuxna kan vara mer benägna att flytta på sig.

Yrkesvux

Det är nödvändigt att skapa flexibilitet i utbildningssystemet avseende möjlighet att göra omval eller bygga på sin utbildning. Som tidigare nämnts räcker de ungdomar som genomgår yrkesutbildning på gymnasiet inte till för att täcka de behov som arbetsmarknaden har. Det är därför angeläget att ge möjlighet till kompletterande yrkesutbildning för vuxna. Det är också viktigt att poängtera att sådan utbildning måste tillhandahållas även inom utbildningar som riktas till industrin och som ofta ställer höga krav på utrustning och därigenom blir ganska kostnadskrävande. **IAKR stödjer utredningens förslag** till förbättringar inom Yrkesvux.

Yrkeshögskolan

Yrkeshögskolan är en eftertraktad utbildning hos våra medlemsföretag. Den reglering av Yrkeshögskolan som finns säkerställer samverkan mellan utbildning och arbetsmarknadens behov i och med att lokalt och regionalt näringsliv finns representerade i de olika styrgrupperna. Detta gör att de utbildningar som tillhandahålls också förbättrar matchning mellan utbildningsutbud och arbetskraftsbehov.

Utredaren pekar också på hinder för antagning till yrkeshögskoleutbildningar i form av antagningskrav och liknande. Det är viktigt att ge möjlighet till vidare studier på yrkeshögskolenivå även för sökande som inte har gått exakt rätt utbildning på gymnasial nivå. **IAKR stödjer därför utredningens förslag** att införa förberedande kurser för studerande som ansöker till YH utbildningar och som behöver komplettera sina grundkunskaper.

Förutom ovan angivna synpunkter vill IAKR framföra vikten av ett fortsatt arbete med Teknikprogrammet. Antalet elever på Teknikprogrammet ökar samtidigt som antalet elever på Industritekniska programmet minskar. Vi menar att vissa av de elever som väljer Teknikprogrammet mycket väl kan tänka sig att börja arbeta efter examen. **IAKR anser därför att det är angeläget att fortsätta arbeta för en yrkesutgång på Teknikprogrammet. En sådan inriktning måste, för att bli relevant, omfatta fler poäng än det nuvarande högskoleförberedande teknikprogrammet.**

Stockholm den 17/2 2016

Fredrik Gunnarsson, Industriarbetsgivarna
(Sekreterare i Industriarbetsgivarnas kompetensråd)

Tommy Thunberg Bertolone, IFMetall
(Vice ordförande IAKR)

Krister Rosén, GS Facket